

ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ И ОБУЧЕНИЕТО НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ

Теодор Попов

Едва ли има някой, който би отрекъл, че здравеопазването е значимата сфера в обществения живот на една страна; че здравето на хората, неговото опазване и укрепване е най-важният социален проблем, занимаващ обществото като цяло и съответните институции. Здравето на хората е национален приоритет.

С въпросите на здравеопазването обаче, твърде често се спекулира от управляващи и от масмедии. Превръща се в политически въпрос, без да се вниква в неговата дълбока социална същност, без да се отчита сложността на проблематиката. А също така – и без да се разкриват истинските причини за редица несполуки и трудности с цел тяхното преодоляване.

Нов акцент е, че всеки сам трябва да се грижи за здравето си, но това не отнема грижата на държавата и на институциите за опазване здравето на населението. “Здравеопазването”, отбелязва М. Апостолов, “е практическото приложение на медицинските знания в профилактичната и лечебно-диагностичната дейност”..., “здравеопазването представлява съвкупност от лечебно-диагностични прийоми, от методите и средствата на научната и народната медицина, от здравеопазните системи с всичките им разновидности” (1, с. 7).

Според С. Попова, “общественото здраве се разглежда като структурите и процесите, чрез които здравето на населението се изучава, опазва и промотира чрез организираните усилия на обществото” (20, с. 15). Общественото здраве, според същата авторка, има “ключова роля за реализацията на перспективната идея за устойчиво развитие на медицината” (20, с. 79).

Ц. Воденичаров посочва, че „общественото здраве е едновременно вътре и над медицината” (5). Ползата от общественото здраве се вижда в бъдещето и в настоящето (20, с. 80).

По своята същност общественото здраве има “интегративен характер” (20, с. 12). Неговата роля нараства с развитието на обществото.

Според посочените по-горе автори, общественото здравеопазване е здравето на надиндивидуално ниво, на социално ниво, здравето на цялото

население. Затова и общественото здраве се идентифицира в голяма степен, а и произхожда от социалната медицина, обществената медицина, социалномедицината (20).

През 90-те години на XX век терминът “социална медицина” се заменя с “обществено здравеопазване”. По-важно е, обаче, да се отбележи, че глобализацията на здравните проблеми в съвременното общество промени профила на здравеопазването. Явиха се нови проблеми в здравната политика както на регионално, така и на международно равнище “Глобализацията на здравните проблеми в съвременното общество изисква задълбочено проучване на взаимовръзката между медицината и обществото” (8, с. 96).

Това определи и необходимостта от реформи в здравеопазването. Издигна се ролята на общественото здраве (7, 10).

Общоприето е, че общественото здраве (Public Health) е науката и практиката за поддържане, стимулиране и възстановяване на здравето. Това се отнася до въпросите за предпазване от болести и укрепване на здравето чрез организираните усилия на обществото (D. Acheson – по 133).

Така според Веселин Борисов „по същество социалната медицина е фактическата обща теория на здравеопазването като цялостна социална система,.....а днес тя надхвърля своя моностатус и израства в мултидисциплинарен комплекс, в широка научна система” (3). Същият автор изказва и твърдението, че „...именно от тук възниква нашумелият на запад термин public health, който обаче трябва да бъде прецизиран като наука за общественото здраве” (пак там).

Здравеопазването е тясно свързано със социалното дело, а то от своя страна – с икономическото състояние на страната. Като наука общественото здравеопазване в цял свят се занимава с изучаване влиянието върху здравето на хората, на основните икономически, социални и обществени фактори и характеристики на обществото в успешно разгръщане на програми за промоция и превенция на здравето (23).

“Целите на медицината и здравеопазването и главно подобряване на показателите на общественото здраве на населението изискват здравната политика да определи своите приоритети, да се ограничи бюрокрацията и да се увеличи здравното благополучие на населението” (1, стр. 99). Това предполага активно участие на човека, институциите и общността в развитието на здравеопазването и опазване на здравето (1).

Общественото здраве се характеризира с физическото, психическото и социалното благополучие на цялото население, както и на отделния

индивид. Това поставя нови акценти и изисквания за здравословен начин на живот и предпазване от заболявания.

А според В. Борисов (3), „...социалната медицина е общият фундамент на здравната политика и здравния мениджмънт, а здравният мениджмънт е социална политика в действие”.

Промоцията на здравето стана приоритет на здравната реформа и новата концепция за общественото здраве, която свързва здравето с начина на живот и влиянието му върху здравните показатели. Според Б. Борисова (4), този въпрос е подценен. А М. Апостолов обръща внимание върху “профилактиката като важна страна на цялостната лечебно-оздравителна дейност, съвкупност от медицински и немедицински мерки за постигане на по-добро здраве и предотвратяване от заболяване” (1, с. 103).

Макар, че за промоция на здравето се говори още от 80-те години на м.в., този въпрос остава актуален и днес, като се влага нова философия. Актуално остава и определението на СЗО, че здраве не е само отсъствие на болест, но и физическо, психическо и емоционално благополучие.

Общественото здраве е интердисциплинарно знание. То кумулира и използва факти, подходи и методи от областта на социологията, политологията, икономиката, етиката, демографията, епидемиологията, статистиката, педагогиката и др. (24).

Новите условия на общественото развитие и изискванията в международен план определяха насоките в реформата на здравеопазването.

И преди всичко – необходимостта от нея. Преосмислянето на здравните приоритети доведе, както казах, до издигане значението на промоцията на здравето и създаване на нова концепция за здравето.

Реформата в здравеопазването стана необходимост и е “част от цялостното обновление на България” (13, с. 65). Тя се свързва с националните здравни стратегии.

Реформата е непрекъснат, нелек и необратим процес. Чрез нея развитието на системата на здравеопазване се поставя върху нови принципи, съобразени със здравните потребности на населението и тяхното динамично изменение. Тя включва по-съвършени, адекватни подходи, технологии и осигурява условия за партньорство, за широки обществени комуникации (70).

Ц. Воденичаров разглежда специално въпроса за новите акценти в здравеопазването и нова организационна култура във връзка със здравната реформа (6). В. Борисов посочва ролята на здравния мениджър

като нова професия в здравеопазването, свързва наличието на тази професия с успеха в здравната реформа (2).

Налага се изводът, че “крайната цел на здравната реформа трябва да бъде устойчиво развитие на здравеопазването” (10, с. 32).

Като конкретни задачи и приоритети биха могли да се посочат следните: подобряване (увеличаване) достъпа на населението до здравеопазването; ефективност и профилактика; намаляване на детската смъртност; връзка с демографската политика; обучение на кадри – здравни мениджъри; нова роля на медицинските сестри; нови акценти и съдържание на медицинското образование (10). Последното се явява един от главните акценти и насоки за реализиране на здравната реформа. Не бива да се забравя, че тя е свързана и с членството на България в Европейския съюз. Затова пред здравеопазването се поставят редици неотложни за изпълнение задачи. Те директно произтичат от здравната политика на страната и се свързват със съществуващите здравни грижи и услуги, които се предоставят на населението.

Тези задачи са свързани не само със социалната политика на България, с икономическите възможности, но и с усилията на работодателите в сферата на здравеопазването.

Изисква се нов стил на работа, нови технологии, нов морал и отношение с пациентите.

Тук се намесват и редица проблеми, свързани с единния европейски пазар. На първо място – уеднаквяване на законодателните постановки; мобилност на медицинските кадри; стремеж към повишаване качеството на общественото здравеопазване в синхрон със световните стандарти.

Всичко това рикошира върху подготовката на висококвалифицирани специалисти, които по нов начин ще осъществяват ежедневните си задължения. “Необходим е капацитет и развитие на личните умения, за да се изгради ефективна здравна, политика” (20, с. 14).

Медицинското образование се явява една от насоките на реализиране на реформата в здравеопазването.

В отговор на обществената необходимост от квалифицирани медицински специалисти в България преди пет години се разкрива към Медицинския университет – София, Факултетът по обществено здраве. Този факултет е част от системата на висшето медицинско образование и отговаря на всички изисквания, посочени в Закона за висшето образование и Наредбите към него.

ФОЗ се създава като четвърти факултет към Медицинския университет в София през 2001 г. с Постановление № 160/20.06.2001 г. (на базата на трансформирането на Факултета по сестрински грижи). За неговото откриване, по думите на Ц. Воденичаров (10), са дали своята подкрепа водещи институции от страните на Европейския Съюз (най-вече от Франция и Белгия) и СЗО, с участието на експерти на различни нива от международни и национални институции. ФОЗ се създава в отговор на появилите се изисквания на Европейския съюз в областта на общественото здраве и най-вече за подпомагането на промените в парамедицинския сектор в България.

В системата на здравеопазването у нас ФОЗ и съответните катедри са поели отговорни обществено-социални задачи с приоритетно значение в условията на здравната реформа и на здравеопазването, а в по-широк план и за преустройството на обществения и социален живот. Също така се свързва и със съответните Европейски практики и стандарти. В глобален план всичко това съдейства за подготовката и реализирането на реформата в цялостната здравеопазна система на нашата страна, а в частност — конкретно в системата на подготовката, образованието и обучението на кадрите в регулираните специалности. Съответно целият този процес е насочен към приближаването ни към общоевропейските стандарти със съответните параметри и изисквания; към критериите за подбор, квалификация и образователен ценз на специалистите в сферата на общественото здраве. Така и сред основните приоритети в дейността на ФОЗ е обучението на висококвалифицирани специалисти, отговарящи на оптималните критерии и изисквания на съвременната и модерна здравеопазна система. В този дух, и според декана на ФОЗ проф. д.м.н. Цекомир Воденичаров, “...мисията на Факултета по общественото здраве е да промени традиционния медико-биологичен образ на медицинските знания и да пренесе методите на социалното познание зад границите на клиничната медицина, а основната цел е развитието на науката за общественото здраве”(9, с. 7).

ФОЗ има водеща роля в разработването и внедряването на социално-либерален модел на здравеопазването. Затова Ц. Воденичаров определя дейността на факултета и прилежащите към него катедри като мисия. А именно: “да изгради капацитет от специалисти по общественото здраве и здравен мениджмънт с висока степен на професионализация, както да осигурят по-добър достъп на българските граждани до модерно, устойчиво, с високи качество здравеопазване. Да създаде нова генерация здравни мениджъри, подготвени за предизвикателствата на динамично формиращия се пазар на здравни услуги, носители на предприемачески дух

и зачитащи университетските етични принципи на здравеопазната практика” (10, с. 23).

Факултетът по обществено здраве има **три основни функции**:

“1. Да създава стимулираща и подкрепяща ученето среда за настоящите и бъдещите поколения професионалисти по обществено здраве, мениджъри и научни кадри;

2. Да утвърждава и ръководи взискателни по своя замисъл и изпълнение научни дейности и да подчертава научната методология и въпросите на научното търсене в всички обучаващи програми;

3. Да поема лидерска роля в обществото и да съветва, подкрепя и съдейства на тези, които носят политическата и професионална отговорност за общественото здраве” (10).

Във Факултета по обществено здраве (ФОЗ) в момента са конституирани пет катедри, които покриват почти напълно преподавателските и научноизследователските потребности на институцията:

- Катедра по здравен мениджмънт
- Катедра по медицинска етика, катедра по здравни грижи
- Катедра по медицинска педагогика
- Катедра по превантивна медицина
- Катедра по икономика на здравеопазването.

Работи се и по обособяването и кадровото осигуряване на звена по трудова медицина и по правна медицина.

Катедрите са осигурени със значителен брой квалифициран научен състав. Той непрекъснато се разраства. Също така се увеличава и специализацията и усъвършенстването на преподавателите. С добри темпове се постига израстването на преподавателите в научното поприще със степен и съответни звания. По преценка на ръководството както научната, така и преподавателската дейност се осъществява добре. Високото качество на учебния процес във ФОЗ се осъществява от 7 професори и 19 доценти. Академичният състав е с много добра научна квалификация. Така 3-ма са “доктори на науките” и други 26 – с образователната и научна степен “доктор”.

Значителна част от асистентския състав на ФОЗ са защитили дисертации, намират се в процедура на защита, или пък са зачислени за докторантури.

Издават се учебници, пишат се статии. Преподавателите и студентите участват в различни научни форуми.

Създават се интегративни връзки и с други учебни заведения и катедри.

Основна дейност на ФОЗ е обучението на студенти и квалификация на специалисти в областта на общественото здраве.

В тази дейност на факултета се очертават следните приоритети: обучение, съобразено с европейските стандарти; непрекъснато обучение; повишаване отговорността на преподавателския състав; утвърждаване на интердисциплинарен подход; партньорство с наши и международни институции.

Така се конкретизират и някои от главните задачи, стоящи за реализиране пред ФОЗ. Според Ц. Воденичаров (10, с. 23–24), те са:

- Формиране на нова генерация специалисти по обществено здраве и здравен мениджмънт с висока степен на професионализация и адекватно подготвени за провеждащата се здравна реформа

- Осигуряване на съобразено с европейските стандарти обучение на студентите във ФОЗ, на непрекъснато обучение и методическа подкрепа на здравните политици и мениджъри в модернизацията на българското здравеопазване

- Създаване на нова генерация специалисти по здравни грижи и здравен мениджмънт, които да са подготвени за предизвикателствата на динамично формиращият се пазар на здравни услуги, които наред с това, да са носители на предприемачески дух и зачитащи универсалните етични принципи на здравеопазната практика.

Основание за акцентирание върху посочените приоритети дава значението, което има дейността в сферата на общественото здраве в цял свят.

Известно е, че в Европа обучението по обществено здраве се развива успешно от години и то непрекъснато се разраства. Разширява се и системата от институции, които подготвят кадри – специалисти за работа в тази сфера.

У нас са налице също тенденции и мероприятия за разрастване обсега и повишаване ефективността на дейностите в системата на общественото здраве. Оттук произлиза и необходимостта от обучение на висококвалифицирани специалисти. Те трябва да имат познания и възможности да се включат в реформите в сферата на общественото здраве.

Затова и обучението се провежда на основата на широко разбиране на общественото здраве. Така подготовката на младите специалисти има

мултидисциплинарен характер. А обучението е интегрирано и широко обхватно.

Оптимизиране на обучението по общественото здраве се отчете на Първият студентски форум за сътрудничество в Югоизточна Европа (12). Посочено е нарастващото влияние на общественото здраве върху цялостния общество-икономически живот на съвременните общества: околна среда, изхранването, стопанството и технологиите, политическия консенсус, човешките ресурси, заболявания и травматизъм.

На конференцията се потвърждават и основите принципи на съвременното общественото здраве, а именно: “равнопоставеност, универсалност, ефективност и справедливост” (12, с. 63).

Като най-важни задачи за целия регион се очертават: по-нататъшно изграждане на нова генерация кадри в общественото здраве, непрекъснато повишаване на качеството на учебния процес; осигуряване на продължаващо обучение и усъвършенстване; задълбочени обществени-здравни изследвания, насочени към реалните проблеми на държавите и обществата; растящо влияние върху правителствената политика във всички сфери, свързани с общественото здраве области (12).

В момента обучението у нас на професионалисти по общественото здраве се извършва съобразно Правилник за подготовка и провеждане на учебната 2005–2006 година (Медицински университет, София, 2005 година, 112 с., 110). То се провежда по циклична система с теоретични и практически модули. По същия начин се води и обучението в медицинските колежи в Благоевград и Враца, които се числят към Медицинския университет – София.

Тук следва да се отбележи, че обучението на специалистите в сферата на общественото здраве се осъществява още и в МУ в Пловдив, Плевен, както и в Тракийския университет в Ст. Загора.

Учебната дейност във ФОЗ се провежда съобразно определени програми и графици, в съответствие с учебните планове. Застъпени са задочна и редовна форма на обучение и курсове за преддипломна и следдипломна квалификация.

Обучението за следдипломна квалификация има характер на специализирана подготовка по общественото здравеопазване, по здравен мениджмънт, здравна политика, епидемиология и медицинска педагогика. Така ФОЗ провежда машабно следдипломно обучение (за специалисти медици и немедици, притежаващи и различен образователен ценз). В тази насока се провеждат основни и тематични курсове с различна продължи-

телност – средно по 34 на година. Следдипломното обучение и специализацията на медицинските и немедицинските кадри се организира по реда и условията на ЗВО, както и наредбите на МОН и МЗ.

Основни акценти в обучението във Факултета по обществено здраве се поставят и върху превенция на здравето, икономика, медицинска етика. “Програмите осигуряват мултидисциплинарно обучение с широка целевоориентирана рамка по международните стандарти” (22, с. 26). Отбелязва се, че “основна предпоставка на модерното обучение по обществено здраве е изчерпателността на програмата и философския подход” (11, с. 25).

ФОЗ е определен и за база за обучението на специализанти. Така във факултета се провеждат и специализации по няколко направления:

- социална медицина и здравен мениджмънт;
- икономика на здравеопазването;
- медицинска педагогика;
- обществено здраве (за медицински сестри).

По двете специалности във ФОЗ Управление на здравните грижи и Обществено здраве и здравен мениджмънт с образователна квалификационна степен “бакалавър” и “магистър” за периода 2001/2005 г. са се дипломирали 629 лица, а през учебната 2005/2006 г. техният брой е: 64 бакалаври и 191 магистри. През 2007 година във ФОЗ са се дипломирали повече от 125 бакалаври и над 230 магистри. В момента в различните форми на обучение и програми във Факултета по обществено здраве се учат над 1100 студенти.

От събраните за тях сведения се установява, че те се реализират добре. Отчита се, че заемат подходящи длъжности – ръководители на служби, центрове, фондации, научни проекти и други управленски и изпълняващи дейности по здравеопазването и социалните грижи за населението.

Голяма част от бакалаврите продължават образованието си и получават образователно-квалификационна степен “магистър”. А след зачисляване и тригодишна подготовка и защита на дисертация, се присъжда образователната и научна степен “доктор”. Тук е редно да се изтъкне, че в момента във ФОЗ в различните форми на редовна, задочна и свободна докторантура са зачислени общо 32 човека.

Постиженията на ФОЗ дават основание да се отбележи, че въпреки краткия период на своето съществуване и дейност, факултетът се очертава

като водещ в областта на обучението на специалисти по общественото здраве (10). Същото се отнася и за научноизследователската дейност, която се извършва от преподавателите.

За отбелязване е, че Факултетът по общественото здраве има много висок международен престиж. Той членува в мрежата за общественото здраве на Пакта за стабилност в Югоизточна Европа още от 2001 година. Целта на колаборацията е: “подпомагане процеса на създаване училища по общественото здраве във всички страни на региона и подкрепа обучението на професионалисти по общественото здраве за стандартизация на обучението и ефективно използване на научноизследователските ресурси в региона” (11, с. 25).

Факултетът по общественото здраве е член и на създадената Европейска организация за сътрудничество на факултетите по общественото здраве в региона Aspher. Последната има за цел специалистите да получават европейска подкрепа и академична подготовка, т.е. – равностойна на всички образователни програми от Европа (23).

ФОЗ участва и като водещ партньор на Проекта на Европейската комисия по здравни въпроси на разширяваща се Европа с цел: “осигуряване на постоянна комуникация, коопериране и обмен на информация” (11, с. 26). Също така се разглеждат и въпроси за връзка на здравето на населението с икономическия растеж на страните и нуждата от инвестиции за здравето, като национален приоритет.

Факултетът по общественото здраве участва като партньор и в проекта “Леонардо да Винчи” за акредитация на обучението по общественото здраве, с цел да се изработят критерии за качеството на обучението.

Трябва да се добави, че ФОЗ участва и в редица други организации и има добри контакти с български и международни партньори за решаване проблемите на общественото здраве и за повишаване качеството на обучението на специалистите от тази сфера на науката и практиката.

Провеждащата се в нашата страна реформа в системата на здравеопазването налага и нови подходи при подготовката на специалистите в сферата на здравеопазването и на общественото здраве в частност. Изискват се нови, завишени критерии и към цялостната организация на учебния процес, по-високо качество при обучението и подготовката на студентите с оглед на оптимизирането на тяхната бъдеща професионална реализация, нови стандарти спрямо преподавателите, принципино нови

подходи и към структурата, тематиката, методологията, учебното съдържание, а и към отделните учебни дисциплини (16).

Всичко това доведе и до законови инициативи и промени, засягащи образователния ценз, продължителността и квалификацията за придобиването на висше образование с образователно-квалификационна степен “бакалавър” и професионална квалификация за специалностите *Медицинска сестра* и *Акушерка*, което е отразено в Постановление № 248 от 22 ноември 2005 г. (публикувано в брой 95 на “Държавен вестник”). В съответствие със законовите разпоредби това обучение, осъществявано до този момент в медицинските колежи, е пренасочено от учебната 2007/2008 г. във Факултета по обществено здраве.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Апостолов, М.* Исторически, социални и етични измерения на медицината. София, ГорексПрес, 2004, 160 с.
2. *Борисов, В.* Здравен мениджмънт с основи на здравната политика. София, Филвест, 2003, 248 с.
3. *Борисов, В.* Младите имат нужда от хоризонти. – Quo vadis, година осма, 2007, бр. 23, с. 7.
4. *Борисова, Б.* Промоция на здравето – приоритет на здравната реформа. Здравен мениджмънт. Т. I, № 1, 2001 с. 34–35.
5. *Воденичаров, Ц.* 7-те разлики между медика и мениджъра. София, 2003. 75 с.
6. *Воденичаров, Ц., Зл. Глутникова, Л. Гатева.* Иновации в медицинското образование. София, Акваграфикс ООД, 1997, 175 с.
7. *Воденичаров, Ц.* Нови акценти в здравеопазването. Здравен мениджмънт. Т. I, 2001, № 1, с. 2.
8. *Воденичаров, Ц., С. Попова.* Медицинска етика. София, 2003, 230 с.
9. *Воденичаров, Ц.* Предговор към сб. Три години факултет “Обществено здраве” при Медицински университет – София. София, Акар Принт, 2004, с. 7–14.
10. *Воденичаров, Ц.* Факултет по обществено здраве. Отчетен доклад. Здравен мениджмънт, специален брой. София, 2005, 23–24.
11. *Георгиева, Л.* Международна дейност в отговор на предизвикателствата на единния европейски пазар. Здравен мениджмънт, специален брой. София, 2005, 25–26.

12. Конференция на студентите по обществено здраве в Югоизточна Европа. Здравен мениджмънт. Т. 6. 2006, № 1, 62–63.
13. Национална здравна стратегия “За по-добро здраве и по-добро бъдеще на България”, Република България, Министерство на здравеопазването. София, 2001. 104 с.
14. *Попов, Т.* Обучаваният в сферата на общественото здраве (диагностични аспекти). Хабилитационен труд. София, 2006. 277 с.
15. *Попов, Т.* Студентът като субект на обучението, Едно проучване в системата на общественото здраве. София, Везни, 2006.
16. *Попов, Т., Хр. Милчева, Г. Петрова.* Принципи и методика на обучението, Учебник за медицински сестри и акушерки. Стара Загора, Кота Принт, 2006. 272 с.
17. *Попов, Т.* Мотивацията за учене на студентите, обучавани в системата на общественото здраве. – Здравен мениджмънт. Т. 6. 2006, № 2, 55–59.
18. *Попов, Т., Г. Петрова.* Въвеждане на иновационни технологии в обучението на бакалаври по здравни грижи, в Сборник материали „Контакт 2006”, София, ГЕМТО, 2006, 174–177.
19. *Попов, Т.* За теоретичната и практическа подготовка на студентите в сферата на общественото здраве. – Педагогика, 2006, № 9, 69–79.
20. *Попова, С.* Социалноетични измерения на Здравния мениджмънт. София, 2004.
21. *Радев, Пл.* Обща училищна дидактика. Пловдив, Унив. изд. “Паисий Хилендарски”, 2005. 475 с.
22. *Чакърова-Гатева, Л.* Многопрофесионално медицинско образование. Здравен мениджмънт. Т. III, 2003, № 1, 24–26.
23. *Чакърова-Гатева, Л.* Обучението по обществено здраве в Европа – регионална перспектива. Здравен мениджмънт. Т. III, 2003, № 4, 6–12.
24. *Чамов, К.* Съвременната здравна политика и медицинската сестра. Здравен мениджмънт. Т. I. 2001, № 1, 17–21.
25. Четири години факултет по обществено здраве. Здравен мениджмънт. Т. 5. 2005, № 4, с. 2 и 64–65.

ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ И ОБУЧЕНИЕТО НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ

ТЕОДОР ПОПОВ

Резюме

Провеждащата се в нашата страна реформа в системата на здравеопазването налага и нови подходи при подготовката на специалистите в сферата на здравеопазването и на общественото здраве в частност. Изискват се нови, завишени критерии и към цялостната организация на учебния процес, по-високо качество при обучението и подготовката на студентите с оглед на оптимизирането на тяхната бъдеща професионална реализация, нови стандарти спрямо преподавателите, принципно нови подходи и към структурата, тематиката, методологията, учебното съдържание, а и към отделните учебни дисциплини (16).

PUBLIC HEALTH AND THE EDUCATION OF THE HEALTHCARE PROFESSIONALS

THEODOR POPOV

Summary

The reform in the healthcare in Bulgaria necessitates new methods for the education of the specialists in healthcare and public health. These reforms create the need for higher criteria and standards in the educational process as a whole. These higher standards are for both students and lecturers alike. The students need the new skills and knowledge in order to better fulfill the potential of their professions. The lecturers need to completely overhaul their classical methods for the education, structure, methodology, the content of their lectures, and also some of the disciplines must be actualized in order to meet the demands of the new realities.